

Evidence Based Medicine and Clinical Practise Guidlines

Kanıtı Dayalı Tıp ve Klinik Uygulama Klavuzları

Ahmet Aslan^{1*}

1. Acta Medica Alanya Editörü

Geliş Tarihi: 13.03.2018 / Kabul Tarihi: 13.03.2018 / Yayınlanma Tarihi 13.03.2018

Kanıtı Dayalı Tıp (KDT): Hastaların tanı ve tedavi sürecinde karar verirken Mevcut en iyi araştırma kanıtlarının, hekimin deneyiminin, klinik koşullarımızın ve hasta tercihlerinin biraraya getirilmesidir. Son yıllarda tıp eğitiminde ve klinik pratikte yaygın olarak kullanılmaktadır [1,2]. KDT, klinik kararları bilgilendirmek için yüksek kaliteli kanıtların sentezlenmesinin önemini anlayan bir İngiliz epidemiyolog olan Archie Cochrane'ın gözlemlerine dayanan, bu kavrama ilişkin ilk görüşler 1970'lerde belirtmiştir[3]. "Kanıtı dayalı" terimi, 1980'lerde, Kanada'da Mc Master Tıp Okulu'nda, on yıldan daha uzun bir sürede geliştirilen klinik öğrenme yöntemini tanımlamak için kullanılmıştır [4]. David Eddy 1990 yılında "Kanıtı dayalı" sözcüğünün literatüre girmesini sağlamıştır [5], Kanıtı Dayalı Tıp çalışma grubu tarafından klinik araştırmalardan gelen kanıtların incelenmesine önem veren klinik karar verme biçimi şeklinde tanımlanan bu yaklaşımla 1992 yılında Guyatt ve ark. [6] makaleleriyle "Kanıtı Dayalı Tıp" terimi literatüre kazandırılmıştır. Sackett ve ark.[7] tarafından 1996 yılında yeni bilgiye ulaşma, değerlendirme ve uygulama yöntemi olarak belirtilmiş ve kanıt piramidi tariflenmiştir. Daha sonraki süreçte, Tıbbi Literatür Kılavuzları JAMA tarafından yayınlandı, sistematik incelemeleri bir veri tabanını yayınlamayı amaçlayan Cochrane Collaboration adlı bir grup kuruldu ve KDT bir sonraki devrim olma yolunda ilerledi [8,9]. İlk Cochrane Merkezi 1992 yılında Oxford Üniversitesi'nden Ian Chambers tarafından kuruldu, bunu 1994 yılında Mc Master Üniversitesi'ndeki ikin-

ci Merkezi takip etti ve Cochrane Kütüphanesi'nin bir parçası olarak tıbbi ve sağlık literatürünün sistematik incelemeleri ve eleştirel değerlendirmelerinden 1996 yılından beri bir depo olan Cochrane Collaboration'a götürdü. Tıp ve sağlık toplulukları ve çok sayıda önemli Tıp dergisi bu metodolojiyi büyük bir heyecanla benimsemişlerdir [10]. Son on yıl içinde klinik araştırmaların kanıtı dayalı özetlerine hızlı erişim sağlayan çoklu etkileşimli elektronik kaynaklar oluşturulmuştur. Bu web siteleri hekimlere ve diğer sağlık çalışanlarına kanıtı dayalı tıp ilkelerini takip etmeye yardımcı olmakta ve sürekli güncellenen cevaplar sunabilmektedir. interneti kullanan klinik problemler. Örnekler arasında İlk Konsül, Up-to-Date®, DynaMed™, Klinik Kanıtlar ve Hekimlerin Bilgi ve Eğitim Kaynağı (PIER), Orthoevidence bulunmaktadır. [11].

Klinik klavuzlar: Belirli kriterlerle dayanarak önemli veri tabanlarından kanıt değeri yüksek çalışmaların sistematik derlemesinden elde edilen çıkarımlarla oluşturulur. Klinik uygulama kılavuzları, belirli klinik durumlar için en uygun sağlık bakımı önerilerini içeren, kanıtların sistematik bir şekilde gözden geçirilmesi ve alternatif bakım seçeneklerinin yararları ve zararlarının değerlendirilmesiyle geliştirilmiş rehberlerdir [12]. Günümüzde çeşitli uzmanlık alanlarında faaliyet gösteren ulusal ve uluslararası dernekler hastalık, tarama ve tanı yöntemleri, korunma ve tedavi konularında çok sayıda kılavuz yayınlamışlardır [13]. Kılavuzlar, hekim kararları ve hasta tercihleri bağlamında bu görevi basit-

*Sorumlu Yazar: Ahmet Aslan, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji AD, Alanya, Türkiye.
Tel: +905056462411 Fax: +90 242 510 61 39, e-mail: ahmet.aslan@alanya.edu.tr

leştirebilir. Ancak Kılavuzlar, klinisyenlerin hastaları için en iyi sağlık bakımı kararlarını vermede gösterdiği şefkat, dikkat, özen ve deneyimin yerine geçmemelidir [14].

Yukarda anlatılan Kanıt Tıp Araştırmaları ve Klinik Uygulama Kılavuzları ile ilgili konularda dikkat çekici husus ise Üniversitelerin ve Tıp Dergilerinin bu konuda öncülük etmiş olmalarıdır. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Tıp Fakültesi Bilimsel yayın organı olan Acta Medica Alanya dergisi [15] Kanıt dayalı tıp araştırma makalelerini ve Klinik Uygulama Kılavuzlarını yayımlamayı desteklemektedir.

KAYNAKLAR

1. Uysal Y, Akpınar E, Bozdemir N, Saatci E. Birinci basamakta kanıt dayalı Tıp: Temel kavramlar ve güçlükler. Turk Aile Hek Derg 2008; 12(3): 149-152.
2. Babaoğlu M.Ö, Yaşar Ü, Dost T ve ark. Kanıt Dayalı Tıp: Kavramlar, Örneklerle Görüşler. Türkiye Klinikleri J Med Sci 2009;29(5):1298-305.
3. Shah HM, Chung KC. Archie Cochrane and his vision for evidence-based medicine. Plast. Reconstr. Surg. 2009; 124:982-988.
4. Yılmaz E, Çöl M. Kanıt Dayalı Tıp J Clin Anal Med 2014;5(6): 537-42.
5. Eddy DM. Practice policies: where do they come from? JAMA 1990;263(9):1265-72.
6. Guyatt G, Cairns J, Churchill D, Cook D, Haynes B, et al. (Evidence-Based Working Group) Evidence-Based Medicine: A new approach to teaching the practice of medicine. JAMA 1992;268(17):2420-5.
7. Sackett D, Rosenberg W, Gray J, Haynes RB, Richardson WS. Evidence based medicine: What it is and what it isn't? BMJ 1996;312(7023):71-2.
8. Montori VM, Guyatt GH. Progress in evidence-based medicine. JAMA. 2008; 300:1814-1816.
9. Chung KC, Ram AN. Evidence-based medicine: the fourth revolution in American medicine? Plast. Reconstr. Surg. 2009; 123:389-398.
10. Hoppe DJ, Bhandari M. Evidence-based orthopaedics: a brief history. Indian J Orthop. 2008 Apr;42(2):104-10.
11. Sprague S, Smith C, Bhandari M. OrthoEvidence™: A Clinical Resource for Evidence-Based Orthopedics. Orthop Rev (Pavia). 2015 Jun 3;7(2):5762.
12. Institute of Medicine. 2011. Clinical Practice Guidelines We Can Trust. Washington, DC: The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/13058>.
13. Sinan ÜY, Sansoy V. Klinik Uygulama Kılavuzlarının Kalite Değerlendirmesi. Türkiye Klinikleri J Cardiovasc Surg-Special Topics 2014;6(1):4-9.
14. Montori VM, Brito JP, Murad MH. The optimal practice of evidence-based medicine: incorporating patient preferences in practice guidelines. JAMA 2013 Dec 18;310(23):2503-4.
15. Pınarbaşı A. [Acta Medica Alanya: Alanya Medical Journal] Acta Med. Alanya 2017;1(3):1-2. Turkish. DOI: 10.30565/medalanya.366264

How to cite this article/Bu makaleye atıf için:

Aslan A. [Evidence Based Medicine and Clinical Practise Guidlines].

Acta Med. Alanya 2018;1(1):1-2. Turkish. DOI: 10.30565/medalanya.405333